

Innhold

Forord	11
--------------	----

DEL 1: INNLEDNING

1 Stein på stein	17
Formålet med boka	18
Unikt kulturmiljø, men resultatene lite kjent	19
Steinsettinger og steinlegginger	21
Registreringsarbeid gjennom 200 år	22
2 Nicolaysen og «de andre»	29
Ole Schartum	31
Arent Augestad	34

DEL 2: STEINSKIP OG DOMMERRINGER

3 Gravminner, tingplasser eller rituelle anlegg?	39
Antikvarer, sagaer og muntlig tradisjon	39
De første utgravingene	44
Systematiske undersøkelser	49
3 Steinskipenes evige ferd	53
Utgravingene på Elgesem	54
Et langskip av stein	56
Fredning og restaurering	58
Skipsettinger i tid og rom	61
De norske skipsettingene	64
Små og store steinskip i Vestfold	73
5 «Habors grav» på Agnes	80
Nicolaysen kommer til Brunlanes	81
Fra ti til tolv til 14 steiner	82
Hagbard og Signe	83
Lokalsagnet	86

6 Begravelser gjennom halvannet tusen år på Løve	89
Utgravingen	92
Gjenbruk og kopiering	95
7 De runde steinsettingene	97
De største – og de minste	99
«Dommerringene» i Vestfold	102
Magiske tall	107
«Daudheims dører»: Porter mellom verdenene	112
8 Flertydige trekanter	117
Triangler, treodder og stjerneformete anlegg	120
Yggdrasil på Borre?	121
9 Horg og hov på Valby?	125
Kjøpmann Schartum gjør et funn	125
Steinsettingen gjenoppdages	127
Førkristne helligsteder	129
Jåberg	132
Hadde Augestad likevel rett?	133
Andre firkanter	136
10 Runesteiner og steinsettinger	140
Skipssettinger og runer	140
Galtelandssteinen	142

DEL 3: DE ARKEOLOGISKE UNDERSØKELSENE PÅ ISTREHÅGAN

11 Steinsettingene på Istrehågan	147
Jakten på Istre kirke	148
De første registreringene	149
12 Undersøkelsene 1959–1962	151
Den store skipssettingen (C30149a-t)	155
Den lille skipssettingen (C30148a-h)	160
Steinring I (C30150a-d)	161
Steinring II (C30151a-e)	163
Steinring III (C30154)	166
Den frittstående bautaen	166
Bosettingsspor	168
Monumenter i en krisetid	170
Restaurering og istandsetting	173

DEL 4: VESTFOLDS STEINSETTINGER I LIVETS OG DØDENS LANDSKAP

13 Steinsettingenes landskap	181
Landskap i endring	183
Sundene som ble borte	185

Steinsettingene i jernalderens maritime kulturlandskap	187
Skipet som symbol	191
Hva med resten av Vestfold?	196

DEL 5: NÅR STEINER FÅR LIV

15 Steinsettingenes alder	201
Daterte skipssettinger	202
Daterte runde steinsettinger	202
De eldste steinringene og Viken i yngre bronsealder	206
16 Ulike funksjoner?	213
«Bare» graver?	213
Dómen i Gudbrandsdalen?	216
Flertydige monumenter	217
Når steinene får liv	220
Meningsbærere gjennom tidsaldrene	222

DEL 6: ARKEOLOGISK UNDERSØKTE STEINSETTINGER I NORGE

17 De undersøkte steinsettingene	229
Runde steinsettinger	231
Sydfeltet	232
Skipssettinger	268
Litteratur og kilder	275